

פּר' ויגש. תשע"א
נא לשמור על קדושת הגליון!

"זְכוּרֹן מֵאִיר"

פרשת השבוע

"מענה רך ישיב חמה, ודבר עצב יעלה אף" (משלי ט"ו – א'). מפני שהדיבור הוא עיקר גדול באדם, להושיע נפשו וגופו, או להאבידו, בא שלמה ולימד דעת את העם, שיהיו מחזיקים במדה זו של "מענה רך" כי הוא "ישיב חמה", וכו'. והנה יהודה בן יעקב החזיק במדה הזאת, שדיבר ליוסף בלשון רכה, ועל כן השיב חמתו שהיה מראה להם שהוא כועס על דבר הגביע. – וכו' היה יהודה חכם גדול וגבור בגבורת הגוף ובגבורת הנפש שכבש את יצרו ולא כעס, אף על פי שהיה ראוי להם לכעוס ראה יהודה כי עתה לא היה מקום לכעוס אבל היה צריך למענה רך כדי להשיב חמת האדון יוסף, ועל כן נגש אליו להתוכח עמו וכו'. (רבנו בחי').

ובשם הבעש"ט זצ"ל: האותיות בינאאל"כ (מהמלים שהוסיף יהודה כדי לדבר בלשון רכה, "בי" "נא" "אל" "כפרעה") הם ראשי-תיבות של הפסוק "במה יזכה נער את ארחו לשמור כדברך".

[עפ"י "לקט שיחות מוסר" מאת מרן ראש הישיבה הג"ר אייזיק שר זצ"ל]

ר' אלעזר כי מטי להאי קרא – בכי, לכו נא ונוכחה (ישעיה א-יח), אמר: ומה אחי יוסף לא יכלו לענות אותו בתוכחה כי נבהלו מפניו, תוכחה של הקב"ה על אחת כמה וכמה. (חגיגה דף ט: לגירסת ר"ח).

סוברים אנו שאם אין בידינו עברות חמורות אלא התרשלות בלימוד התורה ובעבודת התפילה, נוכל להיפטר מחומר-הדין מהטעם שכתבו התוס' (שם) "דמכמה דברים מצי לפטור עצמו קצת, כדאיתא בפרק הדר (עירובין דף סה). יכולני לפטור כל העולם מדין של תפילה".

- ומעין הפסוק שאנו מזכירים בליל התקדש יום-הכיפורים, "כי לכל העם בשגגה".

אבל המתבונן יראה כי כמו שיוסף בהכריזו "אני יוסף אחיכם" העמיד בפני אחיו את המציאות באופן גלוי ואמיתי עד שנסתתמו טענותיהם, א"כ בשעה שיבוא הקב"ה להוכיח את האדם - קל וחומר שתאחזנו בהלה ופחד, בעמדו מול פני המציאות כפי אמיתותה ובהירותה אשר תוכיחנו לדעת עד כמה טעה וקלקל לעצמו, וישכיל להבין שעדיין יש למצוא אשמה רבה בעצמו.

ולא רק מחמת עבירות או חסרון בקיום מצוות יש לנו לירא מיום התוכחה, אלא אפילו בתוככי מעשי-המצוות שלנו ועל הזהירות מן העבירות תהיה עלינו תביעה נוראה, על עלבון המצוות, היאך ובאיזה אופן ניגשים אנו אל קיום המצוות ולימוד התורה. הרי עלינו להתרחק מ"מצות אנשים מלומדה", ולהרגיש בשעת קיום המצוה שאנו עומדים לפני המלך בכבוד אמיתי וביראה אמיתית, ובשעה שניגשים ללימוד התורה הק' לדעת ולחוש שאנו לומדים מפי רבותינו הקדמונים מהי דעת תורה ומהו רצון ה' בעבודתו.

